

ศิลปะร่วมสมัย
การแสดงศิลปกรรม
กลุ่มธรรม ครั้งที่ 7
และ 29 ศิลปินร่วมสมัย

THE WORLD THROUGH THE LIGHT OF ART

Rama IX Museum Foundation

THE WORLD THROUGH THE LIGHT OF ART

Rama IX Art Museum Foundation

"ศิลปะส่องโลก" การแสดงศิลปกรรม
กลุ่มธรรมชาตวิทย์ 7th Dharma Group Art Exhibition
AND OTHER 29 INVITED ARTISTS
2-16 JULY 1992

หอศิลป์บ้านฟ้า ศูนย์ส่งเสริมศิลป
ธนาคารกรุงเทพ จำกัด

7th DHARMA GROUP ART EXHIBITION
AND OTHER 29 INVITED ARTISTS
2-16 JULY 1992

PAN-PHA, ART GALLERY, MUSICAL ART CENTER,
BANGKOK BANK CO., LTD. BANGKOK.

TOSHIBA
โตชิบา เทคโนโลยีชีวิต

B-CPT-1-0294

รายได้ส่วนหนึ่งมอบทุนสร้าง "พิพิธภัณฑ์เด็ก" โดยธนาคารกรุงเทพ

โครงการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรม
สืบสานมรดกไทย

มูลนิธิหอศิลป์บ้านฟ้า
RAMA IX ART MUSEUM FOUNDATION

คำนำ
FOREWORD

ศิลปะทุกยุคสมัยต่างมีเป้าหมายและอุดมการณ์ในการทำงานของตนทั้งสิ้น งานศิลปะคือคำตอบแห่งภูมิปัญญา คุณธรรม และการอุทิศตนต่องานสร้างสรรค์ของศิลปิน งานศิลปะนั้นเป็นที่ยอมรับในสังคมมนุษย์ว่า เป็นสิ่งที่แสดงถึงความรักและความเชื่ออาทรที่มนุษย์จะมีต่อกัน และเป็นสื่อที่จะทำให้นักมนุษยชาติถึงความงาม ความดีของชีวิตและธรรมชาติ ซึ่งมีความสัมพันธ์กันในลักษณะเกื้อกูลต่อกันและกัน โดยอาศัยคุณค่าและสิ่งจะในการทำงาน

ในประเทศที่ขาดการสนับสนุนทางด้านศิลปวัฒนธรรมอย่างจริงจังโดยเฉพาะในภาครัฐบาล ศิลปินจำเป็นต้องรับภาระหนักในการสร้างสรรค์งานศิลปะเพื่อรับใช้สังคม เพื่อให้ประชาชนได้ตระหนักถึงคุณค่าของศิลปะที่มีต่อชีวิต เมื่อใดงานศิลปะเป็นที่ยอมรับอย่างกว้างขวางโดยประชาชนเป็นผู้ให้การสนับสนุน เมื่อนั้นศิลปวัฒนธรรมจะมีชีวิตชีวาและดำเนินควบคู่ไปกับชีวิตจริงของประชาชน งานศิลปะเป็นสิ่งเชื่อมโยงอดีต ปัจจุบัน และอนาคตเข้าด้วยกัน และจะมีส่วนในการพัฒนาสังคมโลกให้เจริญรุ่งเรืองสืบไป

ในนามของศิลปิน "กลุ่มธรรม" ผมขอขอบคุณในน้ำใจไมตรีของศิลปินรับเชิญผู้มีเกียรติทุกท่านที่กรุณานำผลงานศิลปะเข้าร่วมแสดงในนิทรรศการ "ศิลปะส่องโลก" และขอขอบคุณผู้ให้การสนับสนุนนิทรรศการครั้งนี้โดยทั่วถึงกัน

Artists of all ages have certain aims and ideology in working. Their creations then, are the ultimate results of their own wisdom, virtue, and self-devotion. As generally believed, works of Art portray mutual love and care that exist among human beings and act, through creative value of Truth, as mediums so that man can reach out to Beauty and Secrets of Life and Nature that always evolve in co-supportive relationship.

In countries with scarce support from governmental sector, artists have to bear full weight of the tasks to create works of Art for their societies, so that the public can acknowledge the values of Art for Life. Only when works of Art are widely acclaimed, artists fully supported by the enthusiastic public, that one can be sure that art and culture shall flourish and advance along with actual public life as links that bind together Past, Present, and Future. Then Art shall indeed become the power that help developing as well as uniting world communities.

All of us in "Dharma Group" being to thank each prestigious artist who honoured us by sending works of Art to be shown in this exhibition - "The World Through The Light of Art." All considerate supporters of this event please accept also our heartfelt thanks.

ด้วยความปรารถนาดี
ประทีป เอ็มเจริญ
ประธานศิลปินกลุ่มธรรม

With best wishes
PRATUANG EMJAROEN
Chairman of Dharma Group Artists

Rama IX Art Museum

ความรู้แบบทั่วไป (GENERAL KNOWLEDGE) เป็นความรู้แบบสามัญ ที่ได้อาจจากการคิด การจำ การเข้าใจ โดยอาศัยสื่อทางภาษา ทั้ง พูด อ่าน เขียน เป็นความรู้ความเข้าใจที่ได้เกิดจากการสัมผัสโดยตรง เรียกว่าเป็นความรู้ทางอ้อม (INDIRECT KNOWLEDGE) จัดเป็นกระบวนการเรียนรู้ที่ใช้ระบบเชิงวิเคราะห์ (ANALYTIC) ทางสมองเป็นหลัก ซึ่งเป็นความรู้ที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอนทุกวันนี้

การเรียนการสอนที่ใช้ระบบการวิเคราะห์ทางสมอง เป็นศักยภาพที่ติดตัวของมนุษย์ทุกคน แต่การเรียนรู้ไม่ใช่กิจกรรมทางสมองอย่างเดียวเพียงอย่างเดียว สมองต้องการวัตถุที่ภายนอกมาป้อนให้เป็นการสร้างประสบการณ์ตรง โดยอาศัยศักยภาพของความรู้สึกลักษณะการรับรู้ (PERCEPTUAL SENSIBILITY) เป็นตัวสังเคราะห์ (SYNTHETIC) โดยไม่ผ่านกระบวนการอย่างละเอียดหรือขั้นตอนอย่างใด ลักษณะการเรียนรู้ดังกล่าวนี้ คือความรู้เชิงศิลปะ (ARTISTIC KNOWLEDGE) เป็นความรู้ทางการเห็น (KNOWLEDGE OF VISION) ซึ่งไม่ใช่เอาเงื่อนไขของความคิดและเหตุผลที่อาศัยจากกระบวนการการวิเคราะห์ทางสมองเป็นหลัก แต่ถือเอากระบวนการเรียนรู้ผ่านประสบการณ์ที่รู้สึกสัมผัสจริง เรียกว่าความรู้ทางตรง (DIRECT KNOWLEDGE) ที่ใช้ในการทำงานสร้างสรรค์ผลงานศิลปะ

ความรู้ตรงทางด้านการเห็น เป็นคุณสมบัติพิเศษที่มีอยู่ในตัวมนุษย์ทุกคน แต่มีข้อแตกต่างในมุมมองและประสบการณ์ด้านการเห็นส่วนตน ที่รู้จักนำมาเป็นข้อมูลสำหรับเป็นองค์ความรู้ทางสมอง แล้วแปลความหมายออกมาว่า ที่เห็นนั้นเป็นอะไร เนื่องจากภาพลักษณ์ (VISUAL IMAGE) ที่ปรากฏรอบตัวเรานั้นมีมากมาย มีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกันสัมพันธ์กันไปด้วยกัน ซึ่งมันจะต้องมีการที่จะรับรู้ ดังนั้นขณะที่เรานั้น เราจะรู้จักเลือกสรรเพราะข้อมูลที่ต้องการเพื่อนำมาแปลความตามความจำเป็นที่ใช้เท่านั้น



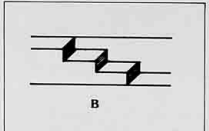
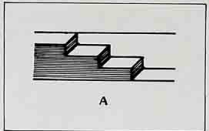
การรับรู้และการเห็น มีหน้าที่แปรข้อมูลจากการเห็น ให้เป็นความหมายที่เข้าใจ แต่ศักยภาพของการรับรู้ที่ไม่สามารถแปรข้อมูลให้เป็นความหมายที่เข้าใจได้หมด ทั้งนี้เนื่องจากศักยภาพในการรับรู้ตั้งอยู่บนพื้นฐานของประสบการณ์ทางการเห็น (VISUAL EXPERIENCE) ของเรานั้นมีจำกัดด้วย ตัวอย่างเช่น ขณะที่ทุกคนเผชิญหน้ากับผลงานศิลปะชิ้นหนึ่ง การเห็นที่เกิดจากประสบการณ์ตรงกำลังเกิดขึ้น การเห็นและการรับรู้ของแต่ละคน จะเริ่มจากการสังเกตและแปลความหมายในองค์การแสดงออกในผลงานของศิลปิน ในงานชิ้นเดียวกัน แต่หลังจากการแปลความหมายออกมาตามความรู้สึกละเอียด จะมีความแตกต่างกัน การรับรู้และแปลความที่แตกต่างกันนี้ขึ้นอยู่กับศักยภาพและประสบการณ์ของการรับรู้ของแต่ละคนที่ไม่เหมือนกัน และนี่คือปัญหาหลักของกระบวนการเรียนรู้ที่ทางศิลปะจะต้องเผชิญหน้ากับอยู่เสมอในการรับรู้ที่มุ่งความหมายที่ลึกซึ้งหรือเรียกว่าผลงานศิลปะ

Rama IX Art Museum Foundation

ศักยภาพของการรับรู้ มีหน้าที่แปรข้อมูลจากการเห็น ให้เป็นความหมายที่เข้าใจ แต่ศักยภาพของการรับรู้ที่ไม่สามารถแปรข้อมูลให้เป็นความหมายที่เข้าใจได้หมด ทั้งนี้เนื่องจากศักยภาพในการรับรู้ตั้งอยู่บนพื้นฐานของประสบการณ์ทางการเห็น (VISUAL EXPERIENCE) ของเรานั้นมีจำกัดด้วย ตัวอย่างเช่น ขณะที่ทุกคนเผชิญหน้ากับผลงานศิลปะชิ้นหนึ่ง การเห็นที่เกิดจากประสบการณ์ตรงกำลังเกิดขึ้น การเห็นและการรับรู้ของแต่ละคน จะเริ่มจากการสังเกตและแปลความหมายในองค์การแสดงออกในผลงานของศิลปิน ในงานชิ้นเดียวกัน แต่หลังจากการแปลความหมายออกมาตามความรู้สึกละเอียด จะมีความแตกต่างกัน การรับรู้และแปลความที่แตกต่างกันนี้ขึ้นอยู่กับศักยภาพและประสบการณ์ของการรับรู้ของแต่ละคนที่ไม่เหมือนกัน และนี่คือปัญหาหลักของกระบวนการเรียนรู้ที่ทางศิลปะจะต้องเผชิญหน้ากับอยู่เสมอในการรับรู้ที่มุ่งความหมายที่ลึกซึ้งหรือเรียกว่าผลงานศิลปะ

แม้การเห็นถึงอย่างไรก็ตาม จะมีความแตกต่างกันในกระบวนการเรียนรู้ แต่พื้นฐานการรับรู้ทางการเห็น ตั้งอยู่บนกฎเกณฑ์เดียวกัน คือ เราเห็นทุกอย่างอย่างที่ปรากฏ แต่ไม่สามารถรับรู้ได้ทุกอย่างที่ปรากฏพร้อมกันได้

งานจิตรกรรมส่วนใหญ่สร้างขึ้นบนผิวระนาบสองมิติ คือเป็นใช้ส่วนผสมพื้นฐานทางทัศนศิลป์ (VISUAL ELEMENTS)* ร่วมกันหลักการทางทัศนศิลป์ (VISUAL PRINCIPLES)** สร้างภาพลงในมิติที่สามให้เกิดขึ้นมา มาร์ทีน เอสเชอร์ (MAURITS ESCHER) จิตรกรชาวดัตช์ได้สร้างภาพลงที่เรียกว่า "ทัศนียภาพลงนัยกลับ" (REVERSIBLE PERSPECTIVE ILLUSION) ภาพที่ชื่อ "บันไดโรตเตอร์" ได้แสดงให้เห็นความลึกที่นัยกลับได้โดยใช้เพียงเส้นและแสงเงา



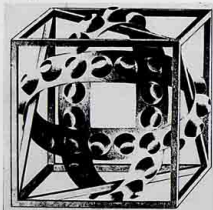
ภาพที่ 1

ภาพ A ดูเป็นบันไดธรรมดา แสงเงาที่ปรากฏเป็นไปโดยปกติ เราสามารถเห็นเป็นบันไดที่มองเห็นมาจากด้านบน แต่ภาพ B แสงตรงของเส้นที่มองเห็นด้านขวาตรงกลางเพียงอย่างเดียว ทำให้มองเห็นเป็นบันไดที่ด้านข้างและด้านล่าง

จากภาพบันไดโรตเตอร์ เอสเชอร์ได้นำเอาหลักการดังกล่าวนี้ ไปใช้ในงานศิลปะของเขาเกือบทุกชิ้น และสร้างชื่อเสียงให้เขาในฐานะผู้นำทางทฤษฎีเกี่ยวกับ "จินตภาพในสายตามนุษย์" เรื่องความใกล้ไกล ข้างนอก ข้างใน ข้างบน ข้างล่าง เป็นการรับรู้ทางตา เพื่อสร้างการรับรู้ในมิติที่แตกต่างกัน

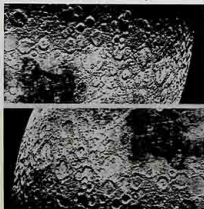
* VISUAL ELEMENTS: line, shape, form, value, color, texture and space
** VISUAL PRINCIPLES: balance, rhythm & movement, directions & gradation, harmony, contrast, emphasis, variety & proportion

ภาพที่ 2



ภาพที่ 2 เป็นภาพพินิทิน เอสเซอร์สร้างขึ้น ในปี ค.ศ. 2500 ชื่อ "ริบบิ้นอัศจรรย์ในลูกบาศก์" (CUBE WITH MAGIC RIBBONS) ด้านองเล่สายตาไปตามเส้นริบบิ้น จะรู้สึกประหลาดใจ ตรงส่วนที่เป็นวงกลมบนออกมาบนริบบิ้นนั้น กลับกลายเป็นรูกลิ้งลงไปในช่วง แล้วกลับบนออกมาใหม่ เอสเซอร์อาศัยทฤษฎีแสงและเงา สร้างการรับรู้ในมิติของภาพ คู่เดียวกับที่เราเห็นพื้นผิวดวงจันทร์ บางครั้งรู้สึกว่าบนออกมา และบางครั้งเห็นเป็นหลุมลึกออกไป ทั้งนี้เนื่องจากแสงและเงาที่ปรากฏแตกต่างกัน

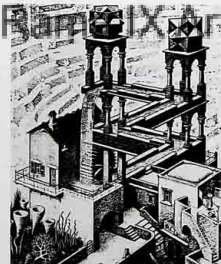
ภาพที่ 3 "มีดวงจันทร์"



ภาพที่ 4 "สัมพันธภาพ"

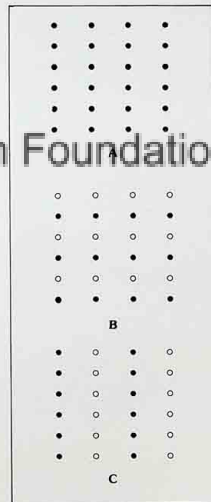


ภาพที่ 5 "น้ำตก"



ภาพพินิทินชื่อ "สัมพันธภาพ" (RELATIVITY) และ "น้ำตก" (WATERFALL) ของเอสเซอร์แสดงทัศนียภาพของพื้นดินกลับได้อย่างสมบูรณ์ที่สุด เราจะไม่ปฏิเสธการรับรู้ในความปลอดภัยเหล่านี้ คือเป็นได้สร้างจินตนาการของตนออกมา และสามารถให้ผู้อื่นสัมผัสรับรู้ค่าเหล่านี้ด้วย การเห็น แต่เพียงอย่างเดียวนั้น

นอกจากทฤษฎีแสงเงาซึ่งสร้างการรับรู้ทางมิติของภาพแล้ว การรับรู้จากการจัดระเบียบของรูป (PERCEPTUAL ORGANIZATION) ก็เป็นอีกทฤษฎีหนึ่ง ที่ช่วยกำหนดกรอบการมองเห็นของเรา ให้นิยามการแปลความได้ง่ายและเร็ว ดังตัวอย่างภาพต่อไปนี้



ภาพที่ 6

จากภาพ A เราอาจบอกได้ว่า เราเห็นจุดดำเรียงกันทั้งในแนวตั้งและแนวนอน แต่ในภาพ B, C จุดขาวที่วางสลับกับจุดดำ ทำให้การรับรู้ของเราเปลี่ยนไป ภาพ B จุดขาวและจุดดำ เรียงกันเป็นแนวนอน และภาพ C จุดขาวและจุดดำเรียงกันแนวตั้ง ทั้งนี้เนื่องจากการจัดระเบียบของรูปกลายเป็นตัวนำในการมองเห็นของเรา



ภาพที่ 7

เช่นเดียวกับภาพที่ 7 A, B, C ทั้งสามภาพนี้ จะเกิดจากเส้นที่ใช้แตกต่างกัน แต่ถูกจัดระเบียบอยู่ในรูปทรงกลม การรับรู้ที่ผ่านจากการเห็น จะแปลความออกมาว่าเป็นรูปทรงกลม แม้จะมีความแตกต่างกันของเส้นภายในก็ตาม



ภาพที่ 8

ภาพที่ 8 วงกลมทั้งสี่วง แสดงทิศทางที่ต่างกัน เพราะมีลูกศรเป็นตัวชี้ว่า ถ้าปราศจากลูกศร วงกลมทั้งสี่วง จะอยู่เรียงกันในแนวนอนตามปกติ

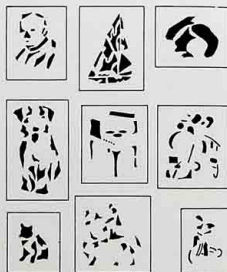
ภาพบางภาพ สื่อความหมายถูกสร้างให้ซ่อนกันอยู่ในภาพเดียวกัน เพื่อเปลี่ยนการรับรู้ (CHANGE OF PERCEPTUAL) ของเรา ซึ่งสนับสนุนกฎที่ว่า เราเห็นทุกอย่างที่ปรากฏ แต่ไม่สามารถรับรู้ได้ทุกอย่างที่ปรากฏพร้อมกันได้ ภาพชื่อ "สองน้อยแม่" (AMBIGUOUS-IN-LAW) ของ E.G. BORING เป็นตัวอย่างให้เราได้ค่อนข้างชัดเจน



ภาพที่ 9

ในมุมมองหนึ่ง จะเป็นภาพหญิงสาวที่กำลังเนียนหน้าออกไป สักครู่เห็นเพียงโหนกแก้ม ขนตา และปลายจมูก ผนังที่กายได้นักคลุมศีรษะสีขาวและผ้าคลุมไหล่สีดำ แต่เมื่อเราเหลียวตามหาพิจารณาต่ำลงมาเล็กน้อย เราจะเห็นเป็นภาพหญิงสาว ที่มีต้นจุกงอโค้งและคางยื่น มีผมสีดำปรกหน้ามาก ผ้าคลุมศีรษะสีขาว และผ้าคลุมไหล่สีดำ การที่ภาพทั้งสองซ่อนกันอยู่ การรับรู้จึงต้องทำการแยกแยะออกมา รูปทั้งสองมีเส้นแสดงส่วนใดของภาพ เมื่อเราเห็นข้อแตกต่าง การรับรู้ของเราจะถูกเปลี่ยนไป จากข้อมูลที่ได้ รับ ว่า เป็นภาพหญิงสาว หรือหญิงรา ทั้ง ๆ ที่ภาพนี้แท้จริงไม่ได้เปลี่ยนไปจากเดิมเลย

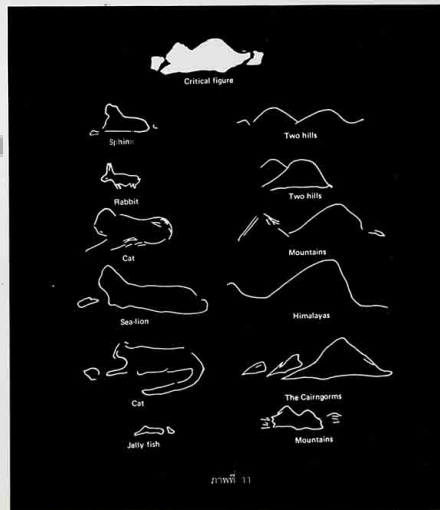
ดังกล่าว่าแล้วว่า ประสิทธิภาพของการเห็น เป็นเรื่องเกี่ยวกับการรับรู้ ไม่ใช่เป็นความหมายที่แท้จริงได้ เป็นภาพการรับรู้ที่ระส่ำระสาย (RECOGNITION PERCEPTION) ดังตัวอย่างในภาพที่ 10



ภาพที่ 10

แต่ละภาพประกอบไปด้วย เส้นที่มีขนาดแตกต่างกัน ประกอบกันเป็นรูปที่เราคาดการณ์สิ่งที่สมบูรณ์ ผู้ดูต้องเชื่อมโยงด้วยตนเอง เพื่อแปลความหมายของรูป สำหรับผู้ที่มีการรับรู้ที่ผิดปกติ จะแปลความหมายได้โดยไม่มียาก

งานที่มีลักษณะนามธรรม การแปลความหมาย ยังคงอาศัยประสบการณ์เดิม ซึ่งมีความแตกต่างและหลากหลายยิ่งขึ้น ภาพที่ 11 เป็นตัวอย่างของภาพที่ถูกแปลความหมายได้หลายทิศทาง ทั้งนี้การรับรู้ทางการเห็นและถูกสะสมกลายเป็นศักยภาพพิเศษ ส่วนหนึ่งของแต่ละคนขึ้นมาโดยไม่รู้ตัว



ภาพที่ 11

การเขียนรู้การเห็น เป็นประสบการณ์สำคัญและ เป็นวิธีที่ถูกต้องที่สุด สำหรับผู้สร้างสรรศิลป์ (ART CREATOR) และผู้ดูงานศิลปะ (ART PERCEIVER) ที่จะพัฒนาตนเองให้เป็น ผู้ที่มีความรู้ทางศิลปะ (ARTISTIC KNOWLEDGE) ที่แท้จริง มีวิชา ตัวเองสี่สิบบท แล้วพยายามอธิบายศิลปะด้วยความรู้ ที่ได้มาจากการอ่าน การเขียนและต้องจำ ทำให้เกิด การใช้ซ้ำในการรับรู้เช่นทุกวันนี้

โลกของศิลปะ

นศ.ดร.สุกฤษี เจริญสุข

สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเพื่อพัฒนาชนบท มหาวิทยาลัยมหิดล

เราแบ่งโลกออกเป็น 2 ฝ่ายคือฝ่ายตะวันตกและ ฝ่ายตะวันออก โดยธรรมชาติแล้วทั้ง 2 ฝ่ายมีความ แตกต่างกันอย่างมากระหว่างในด้านแนวคิดและวิถีชีวิตใน เชิงปฏิบัติ ในที่นี้ไม่ได้เกี่ยวข้องกับว่าใครดีกว่าใคร เพียงแต่ว่าวิถีชีวิตนั้น ใครมันดีจะดำเนินไปอย่างไร ปัญหาที่จะเกิดขึ้นอยู่เสมอคือเมื่อศิลปะของสอง วัฒนธรรมปะทะสังสรรค์กันไม่ว่าจะเป็นโดยวิธีใดวิธี หนึ่ง

เราจะพบอยู่เสมอว่าผู้ศึกษาศิลปะในแขนงต่าง ๆ ในสังคมไทยมีความแตกต่างทางด้านวิธีการคิด โดยเฉพาะอย่างยิ่งศิลปะที่มีความเป็นตะวันออกและศิลปะ ที่เป็นตะวันตก ทั้ง ๆ ที่เป็นงานศิลปะเหมือนกัน แต่ กระบวนการศึกษา กระบวนการสร้าง แนวความคิด ของอย่างนี้ มีความแตกต่างกันเป็นอย่างมาก ในที่นี้จะ ขอกล่าวถึงศิลปะอย่างกว้าง ๆ เท่านั้น

Rama IX Art Museum Foundation

แนวคิดของศิลปะในโลกตะวันตก

ในแนวคิดของตะวันตกนั้น การเรียนรู้งาน ศิลปะคือการเป็นผู้สอนความรู้ขึ้นพื้นฐานของศิลปะแต่ ไม่ได้อธิบายความเป็นศิลปะที่เป็นวิญญาณแต่อย่างใด เป็นพื้นฐานของผู้ที่ผู้เรียนศิลปะจะต้อง เมื่อได้รับรู้ ขึ้นพื้นฐานของงานศิลปะแล้ว ผู้เรียนก็ต้องเห็นหา ความเป็นศิลปะด้วยตนเองบนพื้นฐานการศึกษา บน หลักการ แล้วออกไปค้นหาเชิงโลกกว้างด้วยตัวเอง หลักการศึกษาของศิลปะตะวันตกเป็นพื้นฐาน ของคนตะวันตกทั้งหลายที่จะต้องค้นหาความจริง ด้วยตนเอง ความโดดเด่นที่ต่างเชิงกับตะวันตกกรณ โดยที่ไม่มีใครตั้งข้าง ทำให้อัตถิเป็นความเป็นตัวเอง มีสูงมาก ความเก่งอยู่ที่ตัวบุคคล เพราะเหตุนี้เอง วงดนตรีตะวันตกจึงต้องผู้ผู้นำ (MUSIC DIRECTOR) เพราะไม่มีอะไรที่จะเป็นกรอบว่าจะไปโน้ตทางใด นักดนตรีทุกคนมีความสำคัญเท่าเทียมกัน ต้องคอย จินว่าทุกคนจะพร้อมจึงจะเริ่มบรรเลงได้ เริ่มพร้อม กันและจบลงพร้อมกัน

งานศิลปะของตะวันตกจึงให้ความสำคัญเป็น "ตัว ของ" สูงมาก ศิลปินเป็นตัวบุคคลที่สร้างงานศิลปะ

จึงมีศิลปินที่มีชื่อเสียงเป็นบุคคล มีการลัทธิชื่อ เช่นชื่อผู้สร้างงานศิลปะไว้เพื่อแสดงความเป็นศิลปินไว้ กับงานความภูมิใจในการต่อสู้เพื่อสร้างงานศิลปะ เป็นเรื่องส่วนตัวของแต่บุคคล

ความเจริญทางเทคโนโลยีทำให้ตะวันตกแห่ง โลกจากวิญญูณมากขึ้น ในปัจจุบันความงมงายตะวันตก เป็นความงามที่เกิดจากการสร้างขึ้นมาแทบทั้งสิ้น นมด ล้นจากการพึ่งพิงธรรมชาติ

โดยความสำคัญแล้ว คนตะวันตกยังให้ความสำคัญของงานศิลปะอย่างสูงมาก ในแง่ของ "ศิลปะ เพื่อศิลปะ" ศิลปะเพื่อใช้ความงดงามและความ พึงพอใจของคน เมื่อคนตะวันตกนั้นล้นจากการพึ่ง พึงธรรมชาติ คนตะวันตกให้ความสำคัญของงานศิลปะ อย่างสูง เห็นว่าความงามของศิลปะมาพบทาง จิตใจ

แนวคิดของศิลปะในโลกตะวันออก

สำหรับคนตะวันออกนั้น ครูเป็นผู้วางกรอบเอา ไว้อย่างมั่นคง นักเรียนทุกคนเดินอยู่ในกรอบด้วยความมั่นใจ "ศิษย์มีครู" เมื่อมีครูแล้วก็ไม่ต้องกลัวอะไรทั้งสิ้น คนตะวันออกจึงต้องมีพิธีกรรมการไหว้ครู เพื่อระลึกถึงบุญคุณของครูที่ได้วางแนวทางไว้วาง กรอบเอาไว้ ใครที่ผิดกรกฎก็ถือว่าผิดครูหรือ "หัวล้าน นอกครู" เป็นบุคคลที่ไม่พึงประสงค์ไม่รังเกียจ ครูเป็น แสงที่มอบให้กับลูกศิษย์ ครูเป็นประกาศนียบัตรของ ลูกศิษย์

ศิลปินตะวันตกเป็นเพียงเจ้าของสัญลักษณ์ หรือจารุภาพนั้น ไม่มีความเป็นตัวของตัวเอง ผลงาน เกิดเป็นสาธารณะ ไม่มีการเซ็นชื่อว่าเป็นเจ้าของ ผลงาน งานดีก็ยกให้เป็นผลประโยชน์ของครูของ เทวดาไป การแสดงศิลปะในสวนหม่นนำจากหรือตัว ละคร วิญญูณของตัวละครเป็นสกลาไม่ให้เป็นของ วิญญูณบุคคล แสงดีก็เพราะครูของข้าสั่ง แสง ไม่ดีก็เพราะว่าครูไม่รัก ทุกอย่างเป็นเรื่องของครู ศิลปินเองแทบจะไม่มีความหมาย การเล่นดนตรี ตะวันตกไม่จำเป็นต้องมีผู้นำ เพราะทุกคนทำหน้าที่

เอกสารประกอบการเขียน

- Irvin Rock, *An Introduction to Perception* Macmillan Publishing Co., Inc. New York, 1975.
- M.C. Escher, *The Infinite World of M.C. Escher*, Abradale Press, Harry N. Abrams, Inc. New York, 1984
- Suchart Suthi, *Learning to See: A Foundation of Visual Arts Criticism*, Textbook, 1991.

กองถ่ายตัวนั้นจนและแม่นยำ เมื่อทุกคนรู้กรอบ จะเช้าจะออกกองจนดริตตอนไหนก็ได้ เพลงก็ยังไม่บรรเลงต่อไป ไม่มีตัวบุคคลแต่จะเป็นกลุ่มเป็นหมู่ วงดนตรีจะนำออกมามีคนก็ได้เพราะทุกคนรู้เพลงทำเทียมกันหมด สามารถทำหน้าที่แทนกันได้ ไม่จำเป็นว่าจะต้องเริ่มพร้อมกันหรือจบพร้อมกัน วิญญูธรรมมีความสำคัญว่ารูปแบบ

ตะวันตกสร้างศิลปะขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ "พิธีกรรม" ไม่ได้สร้างงานศิลปะเพื่อศิลปะโดยตรง แต่จะสร้างขึ้นเพื่อพิธีกรรม ศิลปะงดงามก็จะได้บุญคุณสูง ดังนั้นศิลปะตะวันออกจึงต้องอาศัยโอกาสทางสังคม การเล่นดนตรี การพ้องว่า ศิลปะการแสดงเพื่อเล่นกัน ซึ่งมีให้เงินกันอยู่ทั่วไป ศิลปะไม่ได้มุ่งเพื่อความสวยงามงาม แต่กลับมุ่งประเพณีของความศักดิ์สิทธิ์ของพิธีกรรมเป็นหลัก

ความเป็นจริงของสังคมโลกปัจจุบัน

ในสภาพของสังคมโลกปัจจุบันโลกกำลังเล็กลง เล็กพอที่จะให้คนในโลกทำกิจกรรมเดียวกันร่วมกันได้ นักธุรกิจแข่งขันฟุตบอล ภูการแข่งขันชกมวยชิงแชมป์โลก กีฬาโอลิมปิกโลก ดูนางงามจักรวาล เป็นต้น เป็นกิจกรรมที่ไม่มีการแข่งขันอีกต่อไป ไม่มีตะวันตกไม่มีตะวันออก ขณะเดียวกันตะวันตกกำลังศึกษาเทคโนโลยีตะวันตก ในที่สุดความสมดุลก็จะเกิดขึ้นอยู่ตรงกลาง คือผลงานศิลปะที่ผสมกันระหว่างตะวันออกและตะวันตกอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ไม่มีอิทธิพลของใครเหนือกว่าใครแต่เป็นอิทธิพลที่จะต้องพึ่งพากัน

การศึกษาศิลปะในระบบการศึกษาไทยท่ามกลางความเปลี่ยนแปลงของโลก

การศึกษาศิลปะของไทยสามารถแบ่งออกเป็น 2 ระดับด้วยกันคือในระดับส่วนบุคคลและระดับที่เป็นระบบการศึกษาของรัฐ ในระดับตัวบุคคลนั้นคือคนไทยมีความสามารถสูงไม่แพ้ศิลปินของสังคมอื่น เพียงแต่ว่า สังคมไทยให้ความสำคัญของงานศิลปะน้อยกว่า

มาก ทั้งนี้เพราะศิลปะในสังคมไทยเป็นอันหนึ่งอันเดียวกับพิธีกรรมมาช้านาน ไม่มีใครให้คุณค่าศิลปะเพื่อศิลปะอย่างจริงจัง

ศิลปะเป็นอาชีพของความคิดสร้างสรรค์ เป็นเรื่องของตัวบุคคลที่สร้างสรรค์งาน เมื่อประกอบการศึกษาของศิลปะในสังคมตะวันออกไม่ได้อะไรตัวบุคคล จึงทำให้คุณค่าของคนที่เป็นส่วนบุคคลคิดลงไปด้วย ดังนั้นความคิดสร้างสรรค์ของคนในสังคมตะวันตกจะรวมกันถึงสังคมไทยจึงต้องกันอย่างมาก

ในระบบการศึกษาของรัฐนั้นศิลปะเป็นวิชาที่ล้าหลังเป็นอย่างมากวิชาหนึ่ง เนื่องจากศิลปะเป็นส่วนหนึ่งของพิธีกรรม ศิลปะไม่ได้เป็นตัวของตัวเอง ระบบการศึกษาให้ความสนใจวิชาการปกครองและวิชาที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจเศรษฐกิจ ศิลปะเป็นวิชาที่ "เก๋ไก๋ลึกลับ" จึงไม่ได้ได้รับความสนใจเท่าที่ควร อีกทั้งยังต้องแข่งขันกับภาษาอังกฤษ ซึ่งระบบไทยให้ความสำคัญกับวิชาท่องเที่ยวเป็นอย่างมาก คนเก่งของสังคมไทยคือคนที่มีความสามารถในการท่องเที่ยวได้แม่นยำ

นักการศึกษาไทยเป็นนักการศึกษาที่ไม่เข้าใจ การศึกษาศิลปะ วิชาศิลปะถูกจัดให้เป็นวิชาที่อ่อน มีการเรียนการสอนแบบท่องจำ นักเรียนจึงขาดความคิดสร้างสรรค์ สังคมไทยค่อย ๆ กลายเปลี่ยนจากขาดความคิดสร้างสรรค์และกลายเป็นสังคมที่อ่อน ขายนินทวาทิน การศึกษาไทยสอนให้คนออกไปหางาน ในที่สุดก็ไปแย่งงานและไม่มีงานทำ ศิลปะเป็นวิชาสร้างสรรค์เรียนรู้เพื่อสร้างงาน สามารถเกื้อกูลโค่นล้มได้โอกาสสร้างงานเป็นของตนเองได้ เพียงแต่ไม่มีนักการศึกษาไทยให้ความสนใจวิชาศิลปะเท่านี้เอง

ความร่ำรวยของธรรมชาติ คือปฏิสัมพันธ์ ดูเหมือนว่าทำให้วิชาศิลปะค่อยๆหายไป ทั้งนี้ก็เพราะว่า ศิลปะซ่อนอยู่ในเนื้อหาของศิลปวัฒนธรรมอยู่แล้ว ครั้นธรรมชาติถูกทำลายอย่างสิ้นเชิง ศิลปวัฒนธรรมล่มสลายลง วัฒนธรรมตะวันตกซึ่งมีความแข็งแรงก็บิดลั่นเข้าปกครองสังคมไทย ทั้งในรูปแบบการศึกษา ธุรกิจ และความบันเทิง ศิลปะที่ซ่อนอยู่ก็ลลายไป

พร้อมกับการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรม

สังคมเด็กของวจนจีน สังคมคนโคมโหมของฝรั่ง สนามกีฬา หมู่บ้านจัดสรร สังคมเทคโนโลยีทางด่วน รถลอยฟ้า ฯลฯ ทำให้โครงสร้างทางของสังคมไทยถูกทำลายไป ศิลปวัฒนธรรมที่ถูกทำลายลงไปในเวลาเดียวกันด้วย กรุงเทพฯได้กลายเป็นเมืองใหม่เอี่ยม ไม่มีร่องรอยของความเปิ่นมาในอดีตอีกต่อไป

ในระบอบที่ระบอบความคิดที่ว่า "ลู่ลู่ดูดูสู่สู่" วัฒนธรรมตะวันตกกำลังเดินทางกลับคืนสู่สามัญ ผ่านตะวันตกกำลังเดินทางไปสู่ความสูงส่งสุดอันนั้น

โลกในอนาคตเป็นโลกของความสร้างสรรค์

เงิน เกียรติยศ และอำนาจเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้สังคมไทยขาดศิลปะ คนไทยคนหนึ่งที่ผมรู้จักจะทำให้งานเป็นงานศิลปะ คนไทยคนหนึ่งที่ผมรู้จักจะทำให้น้ำเป็นน้ำดื่มที่สะอาด คนไทยคนหนึ่งที่ผมรู้จักจะทำให้น้ำเป็นน้ำดื่มที่สะอาด คนไทยคนหนึ่งที่ผมรู้จักจะทำให้น้ำเป็นน้ำดื่มที่สะอาด คนไทยคนหนึ่งที่ผมรู้จักจะทำให้น้ำเป็นน้ำดื่มที่สะอาด

และคนเหล่านั้นไม่สามารถกลับคืนสู่สามัญได้ สังคมใดมีคนบ้างนัก บ้างก็เรียก และบ้างอ่านจาก สังคมก็ขาดความคิดสร้างสรรค์และไร้ความสงบสุข

แต่ก่อนโลกเป็นสังคมของการใช้กำลัง ใครมีกำลังมาก (สมองน้อย) คนนั้นเป็นผู้ชนะ ต่อมาเป็นโลกของโอกาส ใครมีโอกาสก่อนใครมีโอกาสมาก ใครมีอายุยาวได้ยาวเอา เป็นโลกของการแข่งขันทางธุรกิจ ปัจจุบันสังคมเป็นโลกของข้อมูล ใครมีข้อมูลมากคนนั้นเป็นผู้ชนะ ทุกคนจึงแข่งขันกันเพื่อที่จะรวบรวมข้อมูล

ในอนาคตอันใกล้นี้เมื่อทุกคนมีข้อมูลเท่าเทียมกันแล้วอะไรจะเกิดขึ้น เป็นไปไม่ได้ที่ทุกคนจะเป็นผู้ชนะ ค่าตอบแทนใครจะเป็นผู้ชนะ ค่าตอบแทนใครจะเป็นผู้ชนะ ใครก็ตามที่มีความคิดสร้างสรรค์เป็นผู้ชนะ โลกยุคต่อไปจึงเป็นโลกของความสร้างสรรค์ ซึ่งหมายถึง "โลกของศิลปะ" นั่นเอง ●

ศิลปินร่วมเชิญ
INVITED ARTISTS

Rama IX Art Museum Foundation



ศิลปิน : ยันตรา อมโรภิกขุ "พระพุทธรูปปางสมาธิ" ๒๕๕๓
Artist : Yantra Amaro Bhikkhu "Buddha Lamnam" Drawing 75 x 53 cm.



ศิลปิน : กมล ทาสานาชละ "Self-Portrait" ๒๕๔๑
Artist : Kamol Tassananchalee "Self-Portrait" 1991 Mixed Media on Canvas